

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo in
upravnništvo:
Kopitarjeva ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4'—
pololetna . . . „ 2'—
četrtletna . . . „ 1'—
Posamezna št. „ 0'10

Štev. 46.

V Ljubljani, 16. oktobra 1914.

Leto IX.

Vojni dogodki

od 6. do 13. oktobra 1914.

Z južnega bojišča je 8. t. m. prišlo uradno poročilo, da je naša vojska pri Srebrenici vrgla nazaj tiste srbske čete, ki so bile svoj čas pri Višegradu udrele v Bosno. Srbi so bežali nazaj čez Drino proti Bajini Bašti (v Srbiji) in pustili za sabo cel svoj tren in streljivo. Na Romanji planini, ki leži 15 km vzhodno od Sarajeva, so pa naše čete v dvadnevni bitki popolnoma premagale srbsko glavno moč, ki je le s hitrim begom ušla našemu obkoljevanju. Naši so vjeli cel bataljon 11. srbskega polka in zaplenili več brzostrelnih topov. Kar je še Srbom ostalo vojaških sil, si sedaj z obupnimi poizkusi prizadevajo, da bi vrgli naše čete iz njihovih izvršnih postojank v notranji Srbiji, to je jugovzhodno od Krupnja. Toda vsi njihovi zares hrabri napori so zaman, naši stoje trdno kakor zid. Srbi imajo ogromne izgube, ki se v njihovi maloštevilni armadi silno poznajo.

S severnega bojišča imamo poročati same vesele vesti. Rusi se pred našimi hrabro prodirajočimi četami umikajo čez mejo iz cele srednje Galicije, kjer je upostavljenih že cela vrsta okr. glavarstev. Najvažnejše je pa to-le: Rusi so že nekaj časa oblegali mogočno našo trdnjavo Przemysl, ki je bil odrežan od ostale naše armade. Ko so si pa naše čete odpočile in dobile pomoč, so začele od zapada z vso silo pritiskati na Ruse in jih poditi pred sabo. Dne 7. t. m. so naši porazili Ruse pri Rzeszowu, mestu s 150.000 prebivalci, ki leži severozapadno od Przemysla, in to mesto zasedli. 8. oktobra so bili Rusi poraženi pri Lancutu, vzhodno od Rzeszowa, in vrženi nazaj čez reko San. Sedaj je prišel nevaren trenotek tudi za one ruske čete, ki so oblegale Przemysl. Zato so zbrale vse svoje sile in 8. t. m. napravile zadnji obupen napad na trdnjavo. Naša posadka jih je pustila priti na 800 korakov blizu, nato pa jih je začela iz topov, strojnih in navadnih pušk tako strašno obstreljevati, da je od vseh 10.000 Rusov le malo-kateri ušli smrti. Ruski napad je bil tako krvavo odbit; kar je še ostalo ruskih čet, so bežale od Przemysla, nakar je naša vojska vkorakala v trdnjavo, ki je sedaj zopet prosta. Galicija je sedaj do reke San in čez Przemysl proti jugu očiščena Rusov in zopet v naših rokah. V tem območju se je tudi zopet otvoril reden železniški promet. — V Karpatih so naše čete potisnile Ruse čez uszoški prelaz in prodirajo proti Turki, potem čez beskidski prelaz (kjer vozi železnica iz Munkača na Ogrskem v Stryj na Gališkem) ter pode Rusi proti Tucholki; ravnotako smo vrgli Ruse nazaj

čez vereški prelaz (zapadno od Beskida) in naše čete jim slede proti Slawku. (Turka, Tucholka in Slawki leže onstran Karpatov na Gališkem.) Naša vojska je že tudi pregnala Ruse iz marmaroškega komitata in je Marmaros-Sziget zopet naš. Rusi beže proti prelazu Körösmezö; nekaj njihovih oddelkov se je zateklo tudi na Sedmograško in prišlo v komitata Szolnok-Doboka in Beszterce-Naszod, a naše čete so jim že tudi tu za petami in Rusi beže na vse strani. Naša bojna črta proti Rusom sega torej od Sedmograške ob Karpatih (deloma tostran, deloma onstran njih) do južno od Przemysla in potem od Przemysla ob reki San do Visle, kjer si naše čete podajajo roko z nemško armado, ki prodira z one strani Visle proti severu in vzhodu.

Na nemško-ruskem bojišču (ob vzhodno-pruski meji) so zbrali Rusi velike sile in začeli prodirati proti Nemcem, ki so pa 9. in 10. oktobra odbili vse napade dveh ruskih armad. Le od Avgustova se je Rusom posrečilo udreti na Prusko in zasesti obmejno mesto Lyck. Nemci pa prodirajo na Rusko Poljsko od jugovzhoda s štirimi armadami, in sicer gredo tri iz Bendzina in Kališa proti Varšavi, ena pa od Krakova proti Visli; le-ta se je združila z našo vojsko, ki prodira v srednji Galiciji. Združene nemško-avstrijske čete so vrgle Ruse med Ostrowcem in Opatovom (blizu gališke meje na Ruskem) čez Vislo proti vzhodu in zavzele utrjeno predmestje Sandomir (ob meji na Visli). Severno-zapadno od Visle se bližajo Nemci ruski trdnjavi Ivangorod (jugovzhodno od Varšave). Bojna črta naših in nemških armad proti Rusom se torej razteza od Sedmograške čez Karpate ob gališko-šlezjsko-vzhodno-pruski meji do baltiške obali in je zbranih tu na obeh straneh do 4 milijone vojakov! — Ker smo na tem mestu večkrat omenjali generala Hindenburga, bodi povedano, da je sedaj prevzel poveljstvo nad onimi nemškimi četami, ki so se združile z našimi gališkimi, poveljstvo vzhodno-pruskih armad so pa poverili generalu Morgen.

Na nemško-francosko-belgijskem bojišču imamo zaznamovati velevažen dogodek: Po kratkem dvanajstdnevem obleganju je padel Antwerpen z vsemi svojimi forti v nemške roke. Ako pomislimo, da je bil Antwerpen druga najmočnejša trdnjava na svetu in se spomnimo, koliko časa je trajalo še nedavno obleganje trdnjav (Port Arthur, Odrin), potem moramo res reči, da delajo veliki novi nemški topovi 42 cm premera, kakršnih nima (razen Avstrije) nobena druga država na svetu, prave čudeže. Nemcem je padlo v Antwerpnu v roke veliko belgijskih in an-

13.000 belgijskih in angleških vojakov se je pa zateklo na Nizozemsko, kjer so jih razorožili in pridržali. Glavni del antwerpenske posadke pa se je pred prihodom Nemcev začel umikati v jugozapadni smeri čez Nicolas in Gent proti Ostende. Za sabo so razstrelili 28 mostov. Toda to Nemcev ne zadržuje; zmagovito prodirajo proti Gentu in so že odrezali zadnje belgijske čete in jih zajeli pri Nicolasu. — Predno se je trdnjava Antwerpen predala Nemcem, so Belgijci na angleško povelje razstrelili v antwerpenski luki 32 nemških trgovskih ladij. — Da bomo prav precenili veliki pomen dejstva, da so Nemci osvojili Antwerpen, moramo pomisliti predvsem, da bodo Nemci sedaj lahko iz Belgije poslali na Francosko do 200.000 izkušenih in utrjenih vojakov, ki bodo najbrže odločili zmago na desnem nemškem krilu. To krilo se je vsled neprestanih francoskih obkoljevalnih poizkusov raztegnilo že do Lilla na belgijski meji. Vendar pa Nemci tudi na tem krilu še vedno krepko napadajo Francoze ter so zavzeli mesto Arras in potolkli francoske konjiške divizije zapadno od Lilla in pri Harbrouku. Boji desnega krila se vrše na črti Leus-Arras-Roye. Nemci dobivajo na tem krilu neprestano ojačenja in ko dospe še armada iz Belgije, bo strašni boj, ki se bije tod že nad mesec dni, kmalu odločen. Na ostali bojni črti, ki se razteza od Arrasa do Verduna, ni bilo pomembnejših dogodkov, razen da so Nemci začeli obstreljevati belfortske utrdbe. — Nemški cesar Viljem je te dni rekel v jakom, da bodo zopet doma, predno odpade listje z drevja; Nemci torej pričakujejo skorajšnje srečne odločitve na francoskem bojišču, s čemer bi bila pač zaključena sedanja vojna sploh.

Japonci so zasedli Karolinski otok Jp in mesto Jaluid na nemških Maršalskih otokih. — Pred Čingjavom se je skupaj z nemškimi ladjami borila proti Japoncem tudi avstrijska bojna ladja »Kaiserin Elisabeth«.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Uvoz tobaka v vojski. V »Zeit« piše glavni ravnatelj tobačne režije sekčni načelnik dr. Viljem pl. Scheuchenstuel: Uvoz tobaka je zdaj trenutno prekinjen, ker ladje več ne jadrajo s popolno varnostjo. Kakor se čuje, so egiptovske tvornice cigaret že zaprte. Uvoz gotovih vrst, kakor n. pr. priljubljenih finih havanskih smodk, je seveda začasno izključen. Kadilci se morajo zadovoljiti z zalogo, kolikor jo zdaj imamo. Če bo vojska več časa trajala, bodo seveda uvažane vrste brez

nadomestila ugasnile in se bo moralo občinstvo zadovoljiti z domačimi izdelki. Opozarjati se mora s pohvalo, da odklanja občinstvo tiste uvažane vrste, ki so dohajale iz držav, ki se vojskujejo z monarhijo, predvsem angleške in francoske smodke. Zaloga uvažanih vrst ni več velika. Kar tiče tobaka, n. pr. cigaretne tobak iz Kawale, se prične zanj sezona šele z novim letom. Iz Grške je zdaj, kolikor sem poučen, uvoj še mogoč.

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

NOVE CENE NA KRANJSKEM.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko razglašala:

Spreminjaje, oziroma popolnujoč tuuradni razglas z dne 1. avgusta t. l., štve. 249/mob., tuuradni razpis z dne 7. avgusta t. l., štve. 481/mob., in tuuradni razglas z dne 1. septembra t. l., štve. 25.632, določa deželna vlada do preklica za celo deželo Kranjsko, izvzemši stolno mesto Ljubljano, ki se glede njega obenem izdajo posebne odredbe, za nadrobno prodajo blaga, navedenega v naslednjem seznamku, iz seznamka samega razvidne najvišje cene.

V kolikor se vrši prodaja tega blaga v prostorih ali na sejmskih stojnicah, morajo imeti obrtniki nabite najvišje cene v svojih prostorih, oziroma na svojih stojnicah.

Kdor bi se ne držal teh predpisov, se bo kaznoval najstrožje po določilih obrtnega reda za vsak posamezni slučaj z denarno globo do 1000 kron ali z zaporom do treh mesecev.

Nastopne najvišje cene stopijo v veljavo z dnevom razglasitve.

Za moke in narejen kruh se za zdaj ne bodo določile najvišje cene, vendar pa se opozarja, da sodnije zahtevanje pretiranih cen po § 7. cesarske naredbe z dne 1. avgusta 1914, druž. zak. št. 194, kot privijanje cen kaznujejo.

Riž zdrobljen, kg 46 h; riž, srednji, kg 62 h; riž, italijanski 6/a, 74 h; riž Karolina kg 88 h; ješprenj kg 46 h; pšeno kg 50 h; ješprenjček, debel, kg 48 h; ješprenjček, fin, kg 64 h; fižol kg 46 h; krompir, izvzemši kraje, ki se zanje določijo posebne izjeme, kg 8 h; kava kg 4 P; čaj, navadno tržno blago (izvzemši finejše vrste), kg 7 K 50 h, dkg 10 h; sladkor (v kockah) kg 1 K; sladkor (v kapi) kg 96 h; sol kg 24 h; vino, navadno, liter 1 K 12 h; pivo iz soda, izvzemši špeciijelne vrste in izvzemši kraje, ki se zanje določijo posebne izjeme, liter 48 h; jesih liter 24 h; namizno olje liter 2 K; jedilno olje liter 1 K 36 h; goveje meso, I. vrste, kg 1 K 36 h; goveje meso, II. vrsta, kg 1 K 44 h; ovč-

Obleganje Pariza l. 1870.

Francoski: Sara Bernhardt.

Prizora, ki sem ga izkusila med obleganjem Pariza v francosko-pruski vojski, ne bom pozabila, dokler bom živeła. Precej let je že minulo od tistih strašnih dni, vendar mi je spomin na ta dogodek tako svež, kakor bi se bil včeraj zgodil.

Vsak dan je bilo manj hrane. Hud mraz je ovijal mesto in sovražnikova armada ga je dan za dnem krepkeje objemala. Proti koncu decembra je polagoma izginilo upanje iz src; naj povem, da sem čakala nečesar — kaj, sama ne vem — in sicer nekaj strašnega, na kar si nisem misliti nisem drznila. Vsako noč sem bila vajena slišati žalostni krik: »Ambulanca, ambulanca!« pod okni Odrona. Brž sem hitela s prijatelji in prijateljicami doli po stopnicah, da vidimo strašno procesijo in poizkusimo kaj pomagati.

Naše zavetišče — tega mi pač ni treba praviti — se je kmalu napolnilo s hrabrimi ranjenci, ki so tako ponosno tvegali življenje za čast Francoske. Nazadnje, ko je bila naša hiša že do-

cela polna, mi je rekel seržant z milim glasom: »Poizkusite vtakniti še enega ali dva.« Dasi je bila hiša, kakor sem že rekla, polna hudo ranjenih, nisem mogla zavreči te prošnje in sem odgovorila: »Prav, vzamem še dva.« Z gospo Guérard sva imeli še vsako svojo postelj; prepustila sva jo.

Celo noč se je nadaljevalo bombardiranje; zjutraj ob šestih je pa padel zopet klic: »Ambulanca, ambulanca!« na uho. Gospa Guérard in jaz sva hiteli na ulico gledat žalostni sprevod. Srečali sva seržanta pred durmi. »Vzemite tega moža,« je rekel. »Kri mu odteka in če ga jaz peljem s seboj, ne pride živ.« Novi gost je bil Nemeč, Franc Majer po imenu, dejal je, da služi pri šleških domobrancih. Ko mi je pravil svoje ime, se je onesvestil, ker je izgubil toliko krvi. Pa kmalu se je vzdramil in peljala sem ga v sobico, kjer je ležal mlad Bretonec hudo ranjen na glavi. Preden sem odšla, je stopil eden mojih prijateljev, ki je znal dobro nemški, k Majerju in ga v njegovem jeziku vprašal, če mu more s čim postreči. »Zahvalim vas, gospod,« je pogumno odvrnil, in dasi veliko trpim, sem vendar srečen v misli, da se Pariz ne more

več dva dni držati. Njegovi branilci morajo že jesti podgane.«

Dasi je bilo to pretirano, je bilo vendar le res, da je bilo hrane skrajno malo. Majhni koščki mesa so imeli ogromne cene in otroci so šli lačni spat in so se vzbudili še bolj lačni. Njihovo trpljenje me je najbolj bolelo, ko sem videla, kako revčki, ki si ne znajo pomagati, tožijo za grizljajem; hujše reči pač ni.

Toda ni prav, če pravim, da si niso znali pomagati. Znali so si in sicer na tak način, ki kaže, kako globoko je položena neustrašenost pred nevarnostjo v otročjih srcih. In na prizor, kako so si poizkušali pomagati, izpostavlja svoje življenje smrti, mislim še danes z grozo in ga ne bom nikoli pozabila, dokler bom živeła.

Da opišem ta prizor, moram povedati, v kako žalostnih razmerah so bili pariški branilci. Uro za uro se je ponavljalo bombardiranje in na prostoru dvajset črevljev od Odrona se ni razpočilo neke noči manj nego dvanajst bomb. Z g. Guérard sva tresoč se gledali in gledali pri oknu; spominjam se, da sem mislila, da so bili ti smrtni

seli, ki so pokali v zraku, nekaki čuden, strašen umetalni ogenj.

Neke noči je prišel mlad časnika obiskat naše ranjence in jaz sem mu pravila o strahoviti razsvetljavi, ki se vidi z našega okna. Rekel je, da hoče to tudi on videti. To bo izkušnja zanj. Če bo živel, bo to lahko opisal in naredil sijalen članek za svoj list.

Malo ur kasneje smo trije sedeli pri enem izmed oken, ki gledajo proti Chatillonu, odkoder so Nemci najhujše bombardirali. V nočni tihoti so nam zamolkli poki iz topov in raznešene bombe najžalostnejše godle, da take godbe še nisem slišala. Ena bomba se je razpočila tako blizu našega okna, da bi bili gotovo ubiti, ko ne bi bili nazaj potegnili svojih glav. Posamni kosci so padli na tla, kjer so slabo goreli.

»Težko smo ušli, madame,« je rekel časnika. Komaj je pa izpregovoril, je že priletela izza temnih oglov truma otrok, ki so pobirali goreče kose, kakor tički drobtine. Kosi so bili še vroči in nevarni; kar so delali otroci, me je tako čudovito zadelo, da sem se tresla kot list; obrnila sem se na prijatelja časnika, ko sem spoznala smrtno nevarnost, je časnika, ime mu je

je meso kg 1 K 48 h; svinjsko meso kg 1 K 80 h; telečje meso kg 1 K 80 h; prekajeno meso, navadno domače, kg 2 K; slanina kg 2 K; svinjska mast, čista, kg 2 K 20 h; surovo maslo kg 3 K 60 h; sir, navadni, kg 2 K 40 h; mleko liter 24 h; jajca kos 10 h; les, trdi, m³ 8 K; les, mehki, m³ 6 K; premog q 3 K 10 h; petrolej liter 46 h.

Ljubljana, dne 6. oktobra 1914.

STROKOVNO GIBANJE V RUSIJI.

V Rusiji so koncem leta 1912. šteli 63 strokovnih društev, a število je znano le od 24 strokovnih društev; ki štejejo 11.700 članov v Petrogradu, Rigi, Rostovu in v Moskvi. V celi Rusiji je bilo 1. 1912. v strokovnih društvenih organiziranih 15.000 članov. Začetkom leta 1913. je obstajalo že 88 strokovnih društev; v 57 med njimi je bilo organiziranih 13.500 članov. Koncem leta 1913. so pa že časopisi poročali, da obstoja 114 strokovnih društev; 72 je štelo 34.200 članov. Ostale zveze so štelo do 5000 članov. Koncem leta 1913. so štela strokovna društva do 40.000 članov. Polovica jih je strokovno organiziranih v Petrogradu; slede Moskva, Riga, Rostov, Odesa in Kijev. Močno so se strokovna društva ojačila tudi na Litavskem in na Poljskem. Najbolje organizirani so trgovski nastavljeni, ki štejejo 22 zvez; slede jim krojači z 11, peki z 10, tiskarji s 13, čevljarji z 10 in lesni delavci z 8 zvezami. Velika industrija ni še močno organizirana. Najbolje so organizirani v veliki industriji pri kovinarjih, ki štejejo 11 zvez, v 7. teh zvez je organiziranih do 11.000 kovinarjev; tekstilno delavstvo je organizirano v 5. zvezah s 1300 člani.

× × ×

Kriza v angleški bombaževi industriji. Nobena industrija ni vsled vojske na Angleškem toliko trpela, kolikor je trpelo izdelovanje bombaža. V Lancashiru počiva veliko tvornic. Najbrže bodo morali vse tvornice ustaviti. Strokovna društva plačujejo tedensko brezposelnim po 15.000 funtov šterlingov.

Socialen značaj velike vojske.

Profesor dr. Adolf Mayer objavlja v »Soziale Kultur« razpravo o socialnem značaju velike vojske. Članek se sicer ozira predvsem na razmere v Nemčiji, ki pa tudi za nas veljajo. Izvaja:

Vesile, ki se vojskujejo z Nemčijo, se razlikujejo tako po svojem političnem značaju, kakor tudi po svojih socialnih plasteh, a nekaj jih družijo namreč socialna krivica nasproti socialni pravici nemške stvari. Saj se tistemu, ki živi od dela, ravno v Nemčiji najboljše godi. Za delavski stan se je v Nemčiji socialna skrb najblagodejnejše razvila. Ni potrebno, da opozarjam na socialne uvedbe, kakor starostno, nezgodno, invalidno zavarovanje, ki jih je Nemčija prva uvedla in se je zdaj drugim državam veliko naprej. V Franciji doni glasnejše kakor v Nemčiji demokratična publika in včasih sede v ministrstvu tudi voditelji socialistične stranke. A na praktično demokracijo, ki zahteva, da se za ljudstvo tudi skrbi, je kljub temu zelo, zelo za Nemčijo zaostala. Niti premoženja ni pravično obdavčilo. Ravno to se mora reči o Angliji; kjer pač veliki in mero-dajni krogi kažejo dobro voljo, da popravijo, kar se je zamudilo, a angleške

gleških vojakov ter vojnega plena. Krog bilo Georges Booyer, hotel po stopnicah in je potegnil enega izmed dečkov s seboj. Drugi so ušli, ko so slišali njegove stopnje.

»Kaj pa boš s tem, moj dečko?« sem vprašala in pokazala na razpočene kose, ki jih je trdo držal v obeh rokah.

»Prodal bom, da si kupim mesto v kuhinji, ko se bo delilo meso,« je rekel.

»Toda s tem izpostavljaš življenje v nevarnost,« mu pravim.

»Nič ne dene,« mi odvrne deček mirno gledaje name začudeno, češ, zakaj se tujka briga za njegovo skromno bitje. »Tako slab sem že, in moj život je tako bolan zavoljo lakote, da se prav nič ne bojim sovražnikovih žog.« Tako je opisal bombe.

Bilo je prestrašno. Še zdaj, ko vidim otroke pri igri na cesti, se mi obrnejo misli na tisto trumo otrok, ki so se brez skrbi izpostavljali nemškemu bombardiranju v nadi, če jim ti strašni poslanci ne prinesejo smrti, bodo pa prodali razbite bombe kose in kupili zanje grizljaj hrane. Mnogo strašnih prizorov sem videla v svojem življenju, toda nobeden se ni tako globoko vtisnil v moj spomin, kakor ta.

okorne konservativne nabrave zavirajo napredek. O Rusiji pa glede na socialne uvedbe niti govoriti ne moremo.

Ves položaj nam pa postane pač najbolj jasen, če se vprašamo, zakaj je nastala sedanja vojska? Ko to vprašamo, moramo opozoriti, da vojska, ki bi je modroslovje pomehkuženega časa tako rado uvrstilo v premagano stališče barbarstva minulih časov ni nič drugega, kakor da se po ustanovitvi državnih skupnih teles nadaljuje boj za obstanek. V človeku je volja do življenja močnejša, kakor sila vojnih strahot; zato mora boj obstati, dokler ostane pomnožitev blagostanja; samo to našo dobo od prejšnjih razločuje, da so tehnične iznajdbe izpremenile v zunanjji obliki vojske, ki se zdaj pojavlja po dolgotrajnem miru, a nato zopet z vso silo nenadoma izbruhne.

Vsaka vojska je po svojem izvoru borenje ene državne skupnosti za obstanek; ali kakor se zdaj pravi, za prostor pod solncem. Krepko državno telo z velikim številom potomcev vidi poleg sebe državo, ki je v bogastvu ohlapela (pisatelj misli na Francijo. Op. uređ.), v kateri je veliko prilike za ugodno življenje in škili v obljubljenem deželu. Mala nespornost in spori se vedno pojavljajo, ki lahko provzročijo, da izbruhnejo sovražnost in o katerih mislijo politični kratkovidežji, da so vojsko provzročili, a razlogi so globokejši.

Izbruhne vojska, ki ustvarja nove pravice, večinoma take, ki so bolj primerne izpremenjenemu stanju razmer, ker bo tisti, ki novi položaj najhujše rabi, z največjo odločnostjo tako, da zastavi vso svojo narodno silo, izkušal ustvariti take razmere, kakršne zahteva njegov položaj. Taka vojska bi bila tudi z vidika dalekoglednega zgodovinarja pravična vojska; ker tudi vojska pozna svojo moralo, če tudi ni taka, kakršno pozna meščanska morala, ki jo določajo pogodbe.

Položaj se zaplete. Nabrušeno in strašno orožje, pridobljena takorekoč obrtna (poklicna) vojskaina navada ustvari tako dušno razpoloženje, ki je najkrajše označeno, da je to vojno čustvo. Cele narodne skupine, da celi narodi žive od vojske, ki, če se srečno vodi, se samaposebi preživijo. Tako so se vojskovali Hunci v zgodnjem, Turki v poznem srednjem veku; tako sta vodila vojsko vojna ženija Aleksander in Napoleon; ki sta za seboj tudi sicer miroljubne narode potegnili. Želja, da bi živeli na stroške drugih, je zavedla konečno Napoleona v Rusijo, kjer ni imel ničesar iskati, pač je pa lahko vse izgubil in je tudi res pozneje vse izgubil.

V katero teh dveh vrst: socialna posledica ali pohlep po vojski, naj uvrstimo veliko vojsko leta 1914? Naš odgovor: za napadalne vesile po našem mnenju v drugo. Rusiji njenih najglobljih narodnih koristi nikakor ne ogrožata Nemčija in Avstrija, marveč si ona prilasča nadvlado nad Balkanom in nad vsemi Slovani, kar ne more njeni namotranjem poklicno odgovorjati. Zameriti Rusiji pač res ne moremo, ker stremi za tem, da dobi nezamrznjeno pomorsko pristanišče, ki je je iskala pred vsem v Carigradu, in ko se ji je to izjalovilo po krimski vojski (sta to njeni sedanji zaveznici Anglija in Francija zvezani s Sardinijo in Turčijo preprečili. Op. ur.), ga je iskala v Vzhodni Aziji; ko je bil tu krvavo odbit njen pozikus (v vojski z Japonci. Op. ur.), ga iste zdaj zvezana s Srbijo na Jadranskem morju. (Popolnoma odprto pa tudi Jadransko morje ni. Angleži ga namreč zapirajo z Gibraltarjem in s Sueškim prekopom. Op. ur.) Želja po kakem jadranskem pristanišču tvori jedro sedanjih ruskih stremeljenj, ki jih skriva Evropi v puhlici panslavizma. A če bi jo vodili dobri državniki, bi bilo boljše, da bi delala na to, da bi se nortranje utrdila.

Kar tiče socialnega stališča, ki je obravnava naš članek: razdelitev posesti z etičnimi in s političnimi posledicami, moramo pač opozarjati na podkupljivost ruskega uradništva. Ugledni Rusi, za njimi častniki in civilni uradniki, so se z zahoda navzeli predvsem pariških npravnosti. Dame polsveta pa veliko stanejo. Da jih zadovolje, ne preostaja drugega, kakor da segajo v državno blagajno. Ljudstvo pa strada, trpi in bi še več trpelo, če bi ne bilo v oliko zaostalo.

Drugačne kakor v Rusiji so socialne razmere v Franciji in v Angliji, a tudi v teh dveh državah se kaže škodljivost velikega socialnega razločevanja. Francija prerasča po lažnjivem časopisju zasedani plevel bolestnega samoljublja. Zgornji plast se drži misli, da se mora nad Nemčijo maščevati. Višji sloji so brezvestni glede na uživanje, živeti načajo samo tako, kakor njih politični sosede, marveč boljše. Zato se tudi ne pomišljajo zagrabiti meč. Vojna stranka

je mislila, da je meč že dovolj nabrušen in če ni, bosta, kar manjka na ojs-trini, pokrili zavezni velesili, dasi stoji ena kulturno zelo pod zasovraženim nasprotnikom.

Francija bi lahko ugodno živela v mejah, ki so ji bile po zadnji vojski nakazane. Država ni nikjer preobljudena, v svojih naselbinah, ki ji deloma velike dobičke donajajo, ji je odprto veliko kulturno polje, ki je za njene omejene sile skoraj preobširno. Zlorablja svoje puške, ker je pričela vojsko.

S splošnega socialnega vidika je tudi za Francijo velika vojska krivična vojska. Zato so morali tudi zavratno začetkom vojske odstraniti Jauresa, medtem ko nemški socialni demokrati je kljub svoji načelni mednarodnosti priznavajo, da je nemška obramba pravična.

Ravno to velja tudi za Anglijo, kljub vsem razlikam socialne strukture te države. Tu ni dovedla volja do vojske krčevito boleten naroden napuh, kakor Francoze, marveč ledeno hladen račun, da se neprijetna konkurenca ob tej dobri priliki zaduši. Angleški ministrski predsednik je v angleški zbornici ta razlog vojske čisto odkrito obrazložil s takim pomanjkanjem vsakega človeškega čustva, da je pretreslo tudi neudeležence. Glede na Angležije imamo opraviti z golim, neoslabljenim čistim gospodarskim položajem; ki je narodno samoljuben, ne svetovno narodnogospodarski. Državna misel se predstavlja z gospodarsko špekulacijo.

Tudi Anglija bi lahko živela z nemško konkurenco. A noče tega, ker lahko brez nje boljše živi. Drugim kruha ne privoščijo, če jo to tudi stane samo pene njenega šampanjca. To je stališče kraljev američanskih trustov, ki se s silo uveljavlja. Vsaka sentimentalnost se izključuje. Sicer so konzumenti celega sveta na boljšem z nemško konkurenco, kakor z angleškim monopolom. A Anglija hoče ohraniti monopol svetovne trgovine z zasebno gospodarsko koristolobnostjo. Svetovno gospodarsko postopa krivično. Celo med Angleži jih je več, celo bivši ministri so med njimi, ki so zato proti vladi v opoziciji.

Anglija se ne vojskuje sama, kakor Nemčija in Francija, s svojim ljudstvom, marveč z najetimi četami, s kupljeno krvjo. Tommy (revež) mora marširati, sir in master (gospod) se pa zabavata. To samo navajam in kot negospodarsko potlačim vsako npravno ogorčenje. To je tudi gotovo socialen znak, ki ga moram zato navesti. Obramba domovine, ki se smatra v moderni državi za splošno dolžnost, se v Angliji smatra le še kot obrt, ki se obrtoma izvaja. Najemniki poznajo svojo obrt in se dobro bijejo.

A socialno ni zgolj gospodarsko, marveč se morajo tudi moralni vidiki upoštevati. Armada najemnikov ne pozna nobenih moralnih pomislekov. Če ga dobro plačajo in če mu dovoljujejo izgrede, se za vsako podjetje dobi, tudi za krivično vojsko, kakršne vladar ljudstva v orožju ne sme pričeti.

Kratko socialno stran velike vojske to-le znači: V Rusiji je vojska le v zgornjih plasteh priljubljena. Angleži jo vodijo z armado najemnikov, ki ne vpraša, kako in zakaj Francijo voditi laž in puhlice.

Bismarck o vojski in o Franciji.

Ob sedanji vojski bo gotovo zanimalo, kako da je sodil rajni nemški železni kancler Bismarck o vojski in o Franciji. Zabeležimo nekaj njegovih izrekov, ki bodo gotovo tudi naše bralce in bralke zanimali.

»Vojska je pravzaprav naravno stanje človeštva.«

× × ×

»Prepričan sem, da se morejo zagovarjati tudi zmagovite vojske le, če so vsiljene.«

× × ×

»Med svojim uradovanjem sem trikrat svetoval vojsko, a vedno sem si bil tudi na jasnem, če bo donesla vojska v slučaju zmage tako ceno, ki bi odgovarjala žrtvam, ki jih zahteva vsaka vojska in ki so zdaj težje kakor v prejšnjem stoletju.«

× × ×

»Vojska ostane vedno vojska — beda po vojski izsesanih dežela; vse žalovanje vdov in sirot — vse to je tako strašno, da se tega sredstva poslužim za svojo osebo le v najskrajnejši sili.«

× × ×

»Nemci imamo več častnikov in podčastnikov, kakor katerakoli dežela; naš častniški zbor je tak, da ga ne mo-

re nobena druga dežela na svetu posneti.«

× × ×

»Dosegli smo zato svoje uspehe, ker so naši vojski telesno močnejši, kakor Francozi, ker boljše korakajo, ker so potrpežljivejši in jih preveva večji čut dolžnosti in ker drzno napadajo.«

× × ×

»Tisti general, ki se brez sile izpostavi, mora biti zaprt.«

× × ×

»Moj ideal je, da bi Francija tvorila nekako kolonijo Nemčije; nevtralne državo 8 do 10 milijonov ljudi, kjer bi ne bilo vojakov, davki bi se pa v Nemčijo stekali, kolikor bi jih dežela sama ne potrebovala. Francija bi tako izgubila deželo, kjer dobiva najboljše vojske in bi ne mogla več škodovati.«

Okno v svet.

DRUŽBA SV. MOHORJA.

Družba sv. Mohorja v Celovcu je ravnokar pričela razpošiljati družbene knjige za leto 1914. Cenjeni udje prejmejo letos naslednji književni dar:

1. Koledar za leto 1915.
2. Mesija, 1. zvezek.
3. Mladim srcem, 2. zvezek.
4. Zgodovina slovenskega naroda, 4. zvezek.
5. Slovenske Večernice, 68. zvezek.
6. Duhovni boj.

Družba se bo potrudila, da prejmejo častiti udje knjige kolikor mogoče hitro.

Letošnje knjige se bodo razposlale po sledečem redu:

1. Krška škofija.
2. Razni kraji.
3. Goriška nadškofija.
4. Tržaško-koprška škofija.
5. Lavantinska škofija.
6. Ljubljanska škofija.

Vsak družbenik naj prejme svoje knjige v tisti župniji, v kateri se je vpisal.

Na poznejše izpremembe stanovišča se pri tolikem številu družbenikov ni moglo ozirati.

Cenjene gospe poverjenike nujno prosimo, naj po prejemu »aviza« pošljejo takoj po knjige na železniško postajo, da ne bo sitnih reklamacij, ki provzročajo Družbi samo zamudo in nepotrebnih stroškov. Vsem čč. gg. poverjenikom, ki prejmejo po železnici po več zabojev, uljudno naznanjamo, da se nahaja zapisnik udov vedno v zaboju z najnižjo številko.

Vsakemu zavoju so tudi priložene vpisovalne pole Družbe sv. Mohorja za prihodnje leto.

Potrdilne listke bomo za naprej pošiljali le onim čč. gg. poverjenikom, ki jih izrečno zahtevajo.

Stroške, katere so imeli čč. gg. poverjeniki za odposlatev denarja in prejem knjig, morajo jim posamezni udje povrniti.

One čč. gg. poverjenike, ki dobivajo svoje knjige neposredno v družbini tiskarni, prosimo, naj čim prej pošljejo po nje, da nam zavoji ne zastavljajo prepotrebne prostora.

Družba sv. Mohorja se letos še posebej uljudno obrača na vse čč. gg. poverjenike z iskreno prošnjo, da z nabiranjem udov in denarja za prihodnje leto pričnejo takoj pri oddaji letošnjih knjig in nabrano udno takoj pošljejo po priloženi položenici.

Ker je družbena tiskarna z natiskom knjig za prihodnje leto že pričela in mora potrebiti papir in druge potrebščine pri prejemu takoj v gotovini plačati, zato vse velečastite gospe poverjenike in ude lepo prosimo, da naši nujni prošnji z ozirom na sedanje izredne razmere gotovo ugodijo.

Družba sv. Mohorja v Celovcu.

× × ×

Delavstvo kranjske obrtne družbe na Jesenicah, je priredilo v nedeljo, dne 4. oktobra 1914 ob 3. uri popoldne v dvorani »Rokodelskega doma« v korist »Rdečemu križu« in deloma v podporo revnim družinam, katerih očetje so šli za domovino v vojsko velik koncert združen s tombolo. Že pred 3. uro so bile dvorana, kakor gledališki oder ter druge sobe natlačene polne obiskovalcev. Posetili so veselico gospod ravnatelj A. Trapen z gospo soprogo, duhovščina, učitelstvo, tovarniško uradništvo, orožniki, župan itd. Točno ob 3. uri popoldne je zaigral veliki delavski orkester pod vodstvom gosp. kape-lana Franceta Kogejca, ob 5. uri se je pričela tombola pod vodstvom g. tov. mojstra Franceta Smrekarja. Navzoči smo imeli res prav lepo zabavo, oso-

bito, ker je svirala godba na lok izborne patriočne komade, pa tudi dobilki tombole so bili krasni in mnogoštevilni, tako da je skoraj vsak nekaj zadel. Prireditev je trajala do 11. ure ponoči. Dohodkov je bilo 890 K čistih. Od te vsote se je podelilo 600 K podružnici »Rdečega križa« na Jesenicah v roke g. predsednice ravnateljice g. Trappen, 290 K pa podpornemu društvu zgoraj navedenih vojakov v roke g. župniku Prijatelju. V zahvalo za to izborni prireditev v prid »Rdečemu križu« in podporo revnim družinam se čitimo poklicani tem potom izreči najsrčnejšo zahvalo v prvi vrsti g. kaplanu Fr. Kogeu, ter gg. godbenikom, kateri so brezplačno sodelovali, in v drugi vrsti pa g. tov. mojstru Fr. Smrekarju za prireditev krasne tombole, nadalje pa vsem darovalcem, kateri so tej prireditvi tako sijajno prispevali, naj si bude v gotovini ali v blagu, spoštovanim damam gg. tov. uradnikom za pobiranje in sodelovanje pri tomboli, z eno besedo vsem, kateri so požrtvovalno sodelovali.

»Bog kaznuje!« »Gorenjec« je v svoji 36. številki zapisal sledeče premišljevanje, ki dá resnim ljudem dokaj misliti: »Odkar svet stoji, je pri vseh narodih globoko ukoreninjena misel, da z vojskami Bog kaznuje hudobni svet. Tudi dandanes ni treba veliko okoli iskati, da pridemo do te misli. Moralna pokvarjenost in besno brezboštvo sta zadnja leta imela po Evropi veliki ples. Kdo naj to utaji? Naš list je večkrat omenil, da Francoska gnije. Sedanji porazi dokazujejo istotako, da Francoska ni zdrava. Ali se pa ni inteligenca na Ruskem in Srbskem, pa tudi drugod že zelo pofrancosila? Je li to slučaj, da se je največja gniloba začela izrezavati najprej in iz največjim nožem? Usoda seka naprej in nič je ne more zadržati. Kaj koristi danes vsa francoska kultura, ki je odstavila Boga?! Iz Pariza so se širili izprijeni romani, bogoskunske gledališke igre, polzki filmi za kinematografe, bedaste mode, ki požirajo milijone, mehkužni kabareti ter razni elastični izdelki za decimiranje človeškega rodu. Sedaj gredo nad Pariz drugačne iznajdbe: topovi, katerih eden stane milijon, in 42 centimeterske krogle hite na svoj maščevalni pohod. Te krogle lete visoko. Z nabiti bodo dvignile človeštvu zavest in ga spravile do prepričanja, da je nekdo še višje. Ta je, ki reže in celi.

Na bojna polja so obrnjene skoraj vse naše misli že dolgo časa. Zunanji svet strmi nad junaškim in složnim razpoloženjem vseh avstrijskih narodov in strank. Še celo demokratski list »Arbeiter Zeitung« je čutil potrebo vzklikniti: »Moliti moramo zdaj!« Veliko se jih je že v tem času spreobrnilo, veliko je bilo že dolgih spovedi, veliko takih je prejelo zakrament sv. zakona, ki so poprej dolgo časa živeli v nedovoljenih in grešnih razmerah. Skušeni misijonski duhovniki trde, da se ob največjih misijonih ni toliko ljudi spre-

obrnilo, kot zadnji čas, ko občutimo vsi šibo vojske. Pretresljiva pastirska pisma, ki so jih vsi avstrijski škofje poslali svojim vernikom, so dosegla veliko dobrega. — Vse drugo hudo, žalost in trpljenje, ki je združeno z vojnimi časi, pa obrnimo vsi v zadostilo za svoje napake in grehote!

Razdeljevanje podpor železničarjem in različnih ustanov za leto 1914. V tekočem letu se bodo razdelile sledeče podpore: »Avstrijski železniški podporni sklad« za pomoči potrebne, za službo nesposobne železniške uslužbenice vseh katedorij, oziroma za njihove vdove in sirote. »Matije viteza Schönererja ustanova za avstrijske železničarje« za ubožne in vredne neaktivne uradnike in sluge, ki so pri izstopu bili na avstrijskih progah v službi, ki so sicer vpokojeni ali provizijonirani, a so z ozirom na svoje nezadostne dohodke potrebni podpore. »Morica barona Königswarterja ustanova« za vdove in sirote, ki niso preskrbljene, dalje za take vdove in sirote, ki imajo sicer pokojnine, pa je kuratorij spoznal, da so podopre optrebni. »Ustanova za avstrijske železniške invalide« za take uslužbenice, oziroma delavce avstrijskih železnic, ki so pri izvrševanju službe se ponesrečili in bili telesno tako poškodovani, da sploh niso zmožni kaj zaslužiti. — Prošnje je oddati do 31. oktobra t. l. pri tajništvu glavnega kolodvora v Ljubljani.

Rumunija prepovedala izvoz žita. Rumunska vlada je prepovedala izvoz žita, torej iz Rumunije nobena država ne bo dobila žita, kar se bo morda občutno poznalo.

Novi časopis. Socialna demokracija je začela v Ljubljani izdajati nov list z imenom »Rudniški Delavec«.

Kako se hranijo armade. Na milijone vojakov se nahaja sedaj na bojiščih in med najglavnejše stvari, za katere je treba skrbeti, so hrana in municija. Prehrana milijonskih armad je nadvse težavna, treba je zato velikanskega pomonžega aparata in ogromnih zalog. Treba je le pomisliti, da poje armada 1 milijona vojakov vsak dan do 1200 volov. Nemški listi priobčujejo sedaj podrobnosti francoskega aprovižnega sistema, ki nam nudijo vpogled v komplicirano funkcijo prehrane bojujoče se armade. Pri odhodu na bojišče nosi francoski vojak naslednja živila seboj: 2 porcije kruha, 2 kosa prepečenca, 3 porcije riža, 1 porcijo posušene zelene, 4 porcije soli, 4 porcije kave in sladkorja, 2 konzervi mesa, 2 porciji kondenzirane juhe; konjeniki še posebej 2 porciji ova. Na aprovižnih vozech, ki vozijo z vsakim polkom so naloženi: prepečenec za 1 dan, mast za 2 dni, mesene konzerve za 2 dni, istotako kondenzirane juhe in oves. Vsak armadni zbor ima poleg tega posebni aprovižni vozi park, ki mi azalogo za 4 dni in vodi seboj tudi živo živino, katera zadostuje za nadaljna 2 dni. Vojaški oddelki, ki se vozijo po železnici dobivajo svojo hrano

dvakrat na dan v odmornih postajah. Prvič dobe pol litra juhe in 250 g konzervnega mesa, drugič 250 g mesa in četrt litra hladne kave. Ako imajo vozeči se oddelki tudi ponoči daljši odmor, dobe še pol litra hladne kave in 6 centilitrov žganja. Vojna dnevna porcija francoskega vojaka znaša 750 g svežega mesa, 100 g zelenjave ali riža; hrana druge kategorije obstoja iz 750 g krompirja, 30 g masti, 25 g kondenzirane juhe. Armadni zbor je z osebnimi in polkovnimi zalogami ter s svojim aprovižnim parkom preskrbljen s hrano za 8 dni. Poljske peči armadnega zbora, katerih je 24, spečejo v 36 urah 62.120 porcij kruha ali pa 57.000 porcij prepečenca. V etapi, na varnem za fronto in vendar ž njo v trajni zvezi se nahajajo večje provijantne zaloge. Te aprovižne postaje imajo za vsak posamezni armadni zbor na razpolago: moko in sočivje za 12 dni, prepečenec za 2 dni, konzervirano meso za 3 dni. Poleg tega se na vsaki aprovižni postaji nahajajo staje, v katerih je živine za 10 dni.

Brezlični brzojav v vojski. Kakšne pomena je brezlični brzojav, se je pokazalo že v zadnjih vojnah. Vsaka vojskujoča se moč si je še vedno prizadevala, da bi uničila brzojavne naprave svojega protivnika in mu tako onemogočila naglo poročanje. Odkar pa je v rabi brezlični brzojav, je pokončanje brzojavnih zvez onemogočeno; nevidno švigajo brzojavna poročila preko nasprotnikovih glav v poljubne daljave. Zato se je brezlični brzojav v današnjih vojnah, dasi so vojni brzojavi še vedno v rabi, tolikega pomena, in države hite staviti na kopnem in na ladjah kar največ celic brezličnega brzojava. Od sedaj vojskujočih se držav imajo celic brezličnega brzojava:

Anglija	1572
Nemčija	646
Francija	375
Rusija	156
Japonska	110
Avstrija	103
Belgija	33

Torej ima Anglija več celic kakor vse druge vojskujoče se države skupaj. Navedene celice služijo v miru do malega vse za splošno korespondenco v vojnem času jih pa porušijo, ker bi bila sicer onemogočena cenzura brzojavnih poročil in kotrola eventualnega poizvedovalnega delovanja, zato pa prenešajo aparate brezličnega brzojava na avtomobile, aeroplane itd., kjer so vojskujočim se armadam velikanskega pomena. Umevno je samo po sebi, da je pomen poštnih golobov jako padel, odkar je Marconi izumel brezlično brzojavljenje. Še v zadnji francosko-nemški vojski leta 1870/71. so posredovali pisemski stik med obleganimi Parižani in ostalo Francijo edino poštne golobi, ki so jih izpuščali iz mesta s pomočjo balonov. Rusija je rabila rajše sokole, ker so hitrejši in vztrajnejši od golobov. Da pa niso poštni golobi tudi po iznajdbi brezličnega brzojava brez

pomena, pričajo vojaške naredbe raznih vlad, ki ne dopuščajo neupravičeno rejo poštnih golobov.

Izdajatelj in odgovorni urednik **Jože Gostinčar**.
Tisk Katoliške Tiskarne.

Edina in najkrajša linija v Ameriko!
Samo 5 dni!
iz Hawre v New-York
francoske prekmorske družba.

Veljavne vozne liste (Sifkarte) za francosko linijo iz Hawre v New-York in liste za povratek iz Amerike v staro domovino, po najnižji ceni
in brezplačna pojasnila daje samo **ED. ŠMARDA**
potovalna pisarna v Ljubljani, Dnajska cesta št. 18 v hiši »Kmetске posojilnice«.

Za tkalnico v Ročinj (Ronchi) rabi se več izurjenih

tkalk.

Glosi se sprejemajo v Ljublan. predilnici.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezent, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robov, ovratnikov, zavratnic, volne, bombaža, sukancov itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov
Av gust Dreise, Ljubljana
— Mnogokrat odlikovana. —

Priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na **Štedilna ognjišča in peči**

preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Župniščem, samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustrirani ceniki so na razpolago.

vico pritožiti se na višje oblastvo, in sicer, ako niso v zakonu določeni krajši roki, v prizivnih rokih, kakor so ustanovljeni v zakonu z dne 12. maja 1896. leta (drž. zak. št. 101).

§ 116 c.

Pravico vložiti priziv, ima združno načelnštvo (§ 119 d), ako ni po pravih pridržano združnemu zboru, sklepati v posameznih primerih o vložiti rekursa.

Z vsakim prizivom je predložiti od združnega načelnika podpisan izpisek iz sejnega zapisnika združnega odbora, oziroma združnega zbora.

§ 116 d.

Pravočasno vloženi priziv ima v primerih § 116 a), točka 1, 2 in 3, odločivno moč.

Proti dvema enako se glasečima odlokoma v primerih § 116 a), točka 1, zadruga nima nadaljnega priziva.

§ 116 e.

Letno poročilo zadruga in zaključni račun zadruga.

Vsako leto je treba obrtnemu oblastvu predložiti poročilo o letnem zboru in eventualno o redni volitvi združnega načelnštva, kakor tudi zaključni račun o združnih dohodkih in izdatkih, ki mora biti podpisan od združnega načelnika in dveh odbornikov.

§ 117.

Združne poslovanje.

Združne posle opravljajo:

- združni zbor;
- združno načelnštvo, ki sestoji iz združnega odbora pod vodstvom načelnika;
- združni načelnik;
- zaupni močje, ki so eventualno postavljeni po § 119 h.

§ 118.

Pravica glasovanja in volivnosti.

Glasovati in izvoljeni biti v zadrugo morejo vsi njeni člani.

Pravica glasovati in izvoljen biti je odvzeta:

- tistim obrtnikom, katerim in dokler jim je vsled kazensko-sodne obsodbe odvzeta volivnost v občinski zastop;
- tistim obrtnikom, nad katerih premoženjem se je proglasil konkurz, dokler traja konkurzna obravnava;

nje, morajo svoje uredbe prilagoditi temu zakonu najkasneje tekom dveh let.

§ 115 w.

Podporni skladi.

V § 114, odst. 2, omenjeni podporni skladi so del združnega premoženja in se zalagajo iz dohodkov zadruga in posebnih naklonjenih prispevkov. V te sklade se stekajo tudi denarne kazni, ki se nalagajo združnim članom na podlagi § 125 in § 127, odstavka 5.

Podporni skladi služijo vobče v pospeševanje humanitarnih namenov, za katerimi teže zadruga.

Za redno zalaganje podpornih skladov morejo se z odobrenjem obrtnega oblastva pobirati posebne doklade.

Iz omenjenih skladov se smejo zlasti popolnoma ali deloma zalagati prispevki, katere bi morali ubožni člani plačevati blagajnicam, ki morda obstoje po § 115 h; o tem odloča v posameznem primeru združno načelnštvo na podlagi določil, ki jih je ustanovil združni zbor.

§ 115 x.

Ustanovitev podpornih blagajnic, gospodarskih podjetij in podpornih skladov.

Ustanovitev v § 114, odst. 2, omenjenih bolniških in podpornih blagajnic, za katere velja načelo prostovoljnosti, nadalje gospodarskih podjetij za člane in podpornih skladov more združni zbor skleniti s tričetrtinsko večino vseh navzočih članov le potem, ko je bil predmet v dnevnem redu tega zbora natančno označen in z dnevnim redom poprej redno razglašen.

Materijalno pospeševanje teh uredb iz sredstev zadruga in udeležbo zadruga pri gospodarskih podjetjih more združni zbor z večino, označeno v prvem odstavku, skleniti le tedaj, ako se v zapisniku izpriča, da je bilo pri glasovanju navzoče število združnih članov v spodaj označenem razmerju. To razmerje se določa za zadruga s številom članov:

do sto s petdesetimi odstotki,
od sto do petsto s štiridesetimi odstotki, toda najmanj s petdesetimi člani,

od petsto do tisoč s tridesetimi odstotki, toda najmanj z dvesto člani,

čez tisoč z dvajsetimi odstotki, toda najmanj s tristo člani.

Za ta določila je merodajno tisto število članov, katero ima zadruga tistega dne, ko je bil zbor sklican.

Solidno izdelane

dežnike in solnčnike

priporoča

po najnižjih cenah

L. Mikusch, Ljubljana, Mestni trg št. 15.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:

Balsam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, kreplino in slast do
jedri pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti oginjanju otrok in proti po-
tenju nog, škatlica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodji, za odstranitev kurjih oces in trde
kože, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, škatla 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec kreplino
sredstvo, steklenica 30 v.
Trpotčev sok, izvrstni pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

IVAN JAK IN SIN v Ljubljani,
Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in šivalnih strojev

= za rodbino in obrt. =

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani
in priporočljivi domači manufakturni
trgovini

Janko Češnik

(Pri Češniku) LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri
najnovejša blaga za ženska in moška
oblačila.

Cene najnižje.

Cene najvišje.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Svoji k svojim!

A. LUKIČ

Ljubljana, Pred Skofljo št. 19.

Konfekcijska trgovina

za dame, gospode, dečke in deklice
se najtopleje priporoča.

Sladni čaj-zajtrk!

Krili 80% prihranaka in okusen zajtrk, južni dose-
žejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo
sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto
mleke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za po-
lovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima ime Sladin in
je vedno bolj priljubljen. Povod 1/4 kg zavoj 80 vin.
Moči Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev
lekarar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarar je svojih osem
otrok sređil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
karne Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse št. 100,
Zdravje! Josefstädterstrasse št. 25, Radetzkyplatz št. 4.
V Gradcu: Sackstrasse št. 4.
Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bojne, slabe.
Za resničnost tega naznanila jamči s takim navedenih tvrdki
Trnkóczyjevih, istočasno ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

Varstvena znamka.

Peter Kozina & Ko.

Tovarna čevljev v Trzinu,
Gorenjsko.

Najmodernejšo podjetje monarhije.
Otvoril sem lastno prodajalno

Na drobno v Ljubljani na debelo

Breg št. 20 (Cojzova hiša).

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg št. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno
sukno za moške obleke, volneno blago, kakor
ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. —
Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati
izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kako-
vostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje.
Ponudimo in šivane odeje, različne preproge za
postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti
v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni
prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta.
Priznane nizke cene!

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse
vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor:
srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi
pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira
v nogavica v vseh barvah kakor tudi v vseh
velikostih za otroke. — Predpasniki najnovej-
ših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in
klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do naj-
finejših. Fini batististi, platneni in šifonasti
žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha.
Vedno sveže blago!

Najboljša, najsigurneja prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

prilije, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v
tekočem računu, za katere jamčijo
ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po

4 ³/₄ %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vlož-
nik od vsakih vloženih 100 kron čistih
obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je
bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov
kron. Za nalaganje po pošti so poštnohra-
nilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.

Ako ne pride na tak zbor zadruga sklepčno število njenih čla-
nov, skliče naj se tekom štirih tednov nov zbor z istim dnevnim re-
dom, kateri sme pod navedenimi pogoji, toda le tedaj veljavno skle-
pati, ako je izpričana navzočnost razmerne števila zadružnih čla-
nov, namreč pri zadrugah, ki imajo do petsto članov, trideset od-
stotkov, in pri zadrugah z večjim številom članov dvajset odstotkov.

Na ta določila je treba pri tem novem sklicanju izrečno opo-
zoriti.

Sklepi zadruga o predmetih, navedenih v odstavku 2, so pod-
vrženi odobrenju političnega oblastva.

Odobrenje je odreči le tedaj, ako so ti sklepi nastali na nepo-
staven način, ali ako namerava zadruga od svojega premoženja od-
meniti tako obsežen del, da bi vsled teh odmemb ne mogla izpolnje-
vati ostalih, po zakonu ji odkazanih namenov.

Noben zadružni član ali pripadnik se ne more siliti, da bi se
zoper svojo voljo aktivno udeleževal v prvem odstavku omenjenih
gospodarskih podjetij, razven v primerih, ko se take naprave usta-
nove ali ukrenejo iz javnih ozirov.

§ 116.

Posredovanje dela.

Zadruga naj primerno ukrenejo za posredovanje delavskih
mest za obrt, katere pastopajo, in naj ustanove s posebnimi pravili
natančnejša določila o poslovanju tega posredovanja in o organih,
katerim naj se poveri to poslovanje. Za posredovanje delavskih mest
se od pomočnikov ne sme pobirati nobena pristojbina.

Zadružni zbor, sporazumeval se z zborom pomočnikov, sklene
pravila; ta se potem predlože političnemu deželnemu oblastvu v odo-
brenje.

Zadruga, ki imajo v zadnjem letu povprečno najmanj po 200 po-
močnikov za pripadnike, so dolžne nadzorstvo omenjenih uredob
poveriti odboru, ki je sestavljen iz enakega števila zadružnih članov
in pomočnikov.

One voli zadružni zbor, te pa zbor pomočnikov.
Načelnika tega odbora in njegovega namestnika volijo vsako-
krat člani odbora iz svoje srede. Ako ostane volitev po dvakratnem
glasovanju brezuspešna, odloči žreb, in sicer tako, da se določi naj-
prej načelnik in potem iz druge stanovske skupine njegov namest-
nik. Ta dva se menjata v predsedstvu po dobah, ki se določijo v
pravilih.

Ako zadružne zveze (§ 130 c) ustanove ali so že ustanovile po-

sebne uredbe za posredovanje dela, naj se postavi za nadzorovanje
teh uredob odbor, kateremu se privzamejo zastopniki pomočnikov.
Za pravila, ki jih ustanovi zvezna skupščina o poslovanju in organ-
nih, katerim naj se poveri, je treba odobrenja političnega deželnega
oblastva. Glede pobiranja pristojbin od pomočnikov velja, kar je re-
čeno v odstavku 1.

Ako zadruga pripadajo kaki zvezi, ki urejuje posredovanje dela
v zmislu zadnjega odstavka, so oproščeni od dolžnosti, ustanavljati
posebne uredbe za posredovanje dela; to velja tudi takrat, ako pove-
rijo posredovanje dela zavodu, ki obstoji za javni izkaz dela.

§ 116 a.

Prizivna pravica zadrug.

Zadruga imajo pravico priziva (rekurza) proti odlokom in od-
redbam obrtnih oblastev v sledečih primerih:

1. kadar se izda obrtni list za rokodelski obrt ali podeli konce-
sija za koncesijoniran obrt, ako je zadruga po predpisih §§ 14 f) in
23 a) pravočasno oddala svoje mnenje, a obrtna oblast ni odločila v
zmislu tega mnenja;

2. kadar se podeli izpregled glede koga, ki hoče pričeti podoben
rokodelski obrt (§ 14c, odstavek 1), ali koncesijoniran obrt (23a, od-
stavek 2), ali trgovinski obrt, za kateri se po § 13 a), oziroma § 38,
odstavek 3 in 4 zahteva dokaz usposobljenosti;

3. kadar se izpregleda predloga pomagaškega pisma, oziroma
učnega izpričevala o opravljeni preizkušnji za pomagača (§ 14 c,
odstavek 2);

4. kadar se odloča o obsegu obrtnih pravic (§ 36), ako so se iz-
dale odloke proti mnenju zasilžane zadruga;

5. kadar se odloča, ali je obrtno podjetje smatrati za tovarniško
ali rokodelsko (§ 1, odstavek 6);

6. kadar se po okrajih omejujejo posamezni obrti (§ 42) in ka-
dar se določajo maksimalne tarife (§ 51);

7. kadar se po § 54, odstavek 2 obrtnopolicijsko urejajo posa-
mezne kategorije obrtov;

8. v vseh notranjih zadružnih stvareh (VII. poglavje obrtnega
reda) v številki stvari zadrugi pripadajočih vajencev.

Glede gostilničarskih in krčmarskih obrtov imajo §§ 18 in 20
nadaljnja posebna določila.

§ 116 b.

V vseh, v prejšnjem paragrafu navedenih primerih se mora za-
drugi naznaniti, kar je določilo obrtno oblastvo. Zadruga ima pra-